bij zich aan het schrijven van boeken en brieven. Bovendien ging hij nog voor in de bediening des Woords.

Diep betreurd door zijn vriend Beza en alle Protestanten in heel Frankrijk, stierf Chandieu op 23 Februari 1591 aan een longontsteking. In hem verloor het Gereformeerd Protestantisme een krachtig bevorderaar van zijn zaak.

Chandieu heeft een vruchtbare pen gehad. Hij was zeer belezen, en polemiseerde vooral tegen Roomschen en Lutherschen.

Evenals Calvijn schreef Chandieu meermalen onder een pseudoniem.

Ook als dichter heeft Chandieu niet onbelangrijk werk geleverd. Tegen de lasterlijke aanvallen van Ronsard heeft hij zijn geloof verdedigd in dichtvorm, terwijl hij voorts o.m. een schoone ode vervaardigd heeft op den nood der Fransche kerken.

Dordrecht. W. DE ZWART.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Bonifatius

Heidenzendeling en kerkorganisator.

II.

Geweldig is dus de vlucht die Bonifatius' werk genomen heeft. Om deze goed te kunnen begrijpen, moet nog op enkele dingen gelet worden. Daar is naast de stuwende kracht uit Rome, de steun die Bonifatius ontvangen heeft van de vorsten van het Frankische rijk.

In December 722 komt hij door een brief van den Paus in contact met Karel Martel. Deze ontvangt hem met grooten eerbied en geeft hem op zijn beurt een brief ter geleide mee.

„Weet", zoo luidt een stuk cruit, „dat de Apostolische Vader in Christus, Bonifatius, de bisschop, tot ons is gekomen en ons heeft verzocht hem onder onze bescherming te nemen. Weet dat wij dat met blijdschap hebben gedaan. Daarom hebben wij dit document met eigen hand geschreven. Waarheen hij gaat, moet hij met liefde omringd worden. En indien moeielijkheden zich mochten voordoen, die niet door een wet kunnen worden beslist, dan moeten zij onverwijld te mijner kennis worden gebracht. Hem en zijn metgezellen mag in geen geval eenig leed worden aangedaan".

Er waren zeker verschillende redenen, waarom deze vorst zoo graag de bescherming van Bonifatius op zich nam. Met zijn brief toch had de Paus hem erkend als de heer in Frankenland, wiens invloed nog ver daarbuiten ging. Dit moet voor hem, die nog vele tegenstanders had, een groote eer geweest zijn.

Daarbij kwam, dat Karel hier de mogelijkheid zich geopend zag om zijn gezag te laten gelden in landen, waarover hij te voren geen zeggenschap had. Het is ook opmerkelijk, dat in zijn brief de Paus met geen woord genoemd wordt en dat hij wel Bonifatius erkent als de bisschop op het zendingsveld, maar toch laat doorschemeren, hoe deze bisschop op zijn beurt afhankelijk is van hem, Karel Martel.

Deze bescherming is voor Bonifatius van groote beteekenis geweest. Dit blijkt wel zeer duidelijk uit een brief van den Paus aan zijn aartsbisschop, gedateerd 29 Oct. 739, waarin de Paus schrijft: „Gij hebt ons verteld van de heidensche volkeren van Germanië, die onze God in Zijn erbarmen heeft bevrijd uit de macht van het heidendom en dat een getal van honderdduizend zielen ingebracht is in de heilige moederkerk door uw arbeid en de hulp van Karel, vorst der Franken."

Ook Bonifatius zelf weet wat hij aan Karel Martel te danken heeft. Zelf schrijft hij, tusschen 742 en 746: „Zonder de bescherming van den koning der Franken zou ik niets hebben kunnen uitrichten. Zonder hem had ik de gemeenten niet zoo kunnen leiden, noch de monniken en nonnen kunnen beschermen en zelfs niet de heidensche gebruiken en afgodendienst kunnen verhinderen".

Met Pippijn onderhoudt hij hetzelfde contact. Als hij zijn werk in Hessen-Thüringen gaat neerleggen, schrijft hij een dankbrief aan Pippijn voor alles wat deze voor hem heeft gedaan.

Maar daarbij laat Bonifatius het niet. Hij ziet na zijn heengaan zijn werk bedreigd door allerlei gevaren en daarom smeekt hij Pippijn het werk en de werkers daarin, in bescherming te nemen, „opdat zij niet verstrooid zullen worden, als schapen zonder herder".

Voor een speciale groep vooral vraagt hij de zorg van den vorst. Voor de priesters, die in de nabijheid der heidensche gebieden een „ellendig leven leiden". Brood om te eten hebben ze, maar kleeren niet, „tenzij ze van buitenaf geholpen worden. Dan alleen zullen ze dat harde leven in dienst van die volkeren kunnen volhouden".

Hier spreekt de zorg van den grijzen zendeling voor zijn helpers, die op voorpost staan in een hun vijandig gebied. Het waren meest landgenooten, monniken, die uit Engeland overgekomen waren om hem in zijn dienst bij te staan.

Dit brengt ons op een anderen trek die in de zending van die tijden zoo sterk opvalt. De dragers van het werk zijn de monniken uit de kloosters.

Naast de macht van den Paus, en den steun van de vorsten spelen de kloosters een groote rol in de christianiseering van Midden-Europa. Bijna alle groote zendelingen uit dien tijd hebben hun opleiding ontvangen in de kloosters. Wanneer er een nieuw veld geopend moet worden, zijn het daar de kloosters, die, aanvankelijk klein natuurlijk, toch de centra vormen, bases voor de uittrekkende arbeiders en opleidingsplaatsen voor de inheemsche priesters.

In het achterland blijven de moederkloosters de dragers van heel het werk. Zij zorgen ook voor aanvulling van arbeidskrachten en steunen met geld en gebeden.

Ook in Bonifatius' levenswerk zien wij deze bijzondere beteekenis van de kloosters. Nauwelijks is hij in Hessen aangekomen, of hij legt de fundamenten van een klooster. Het eerste in een heele rij door hem gebouwd, als centra van de pastorale zorg der pas-bekeerde Christenen en als home-bases voor de uittrekkende zendelingen.

Nauwelijks te overschatten ook is de beteekenis, die in cultureel opzicht de kloosters hebben gehad. Hun scholen brachten de eerste ontwikkeling. Ook op economisch gebied hebben de kloosters niet weinig bijgedragen tot de verhooging van de economische weerbaarheid van de hen omringende bevolking. Wilde gronden werden in cultuur gebracht en de bearbeiding van het veld verbeterd.

Bonifatius heeft dit gezien en doelbewust in die richting steeds gewerkt. Hij had echter hierin nooit zooveel kunnen tot stand brengen, als hij niet steeds krachtig gesteund was uit Engeland.

Als hij arbeiders noodig had of geld, als hij zich in een bepaalde situatie gedragen wilde weten door het gebed, nooit klopte hij tevergeefs aan bij zijn Engelsche vrienden. Nauw blijft dan ook door al die jaren het contact met de voornaamste kloosters in Engeland. Zijn brieven daarheen vullen een klein boekdeel.

Zijn biograaf overdrijft niet als hij schrijft: „Vanuit Britannië stak een groot aantal dienaars van het Evangelie tot hem over, leeraars en schrijvers, ook mannen, die allerlei handwerk verstonden. De meesten stelden zich gewillig onder zijn leiding en zij zijn het geweest, die op vele plaatsen het volk terugriepen van hun heidensche dwalingen. In vele landen, wijd en zijd verstrooid hebben zij gepredikt."

De Paus en de vorsten mogen hem hun macht ter beschikking hebben gesteld, het zijn de Engelsche kloosters geweest, die hem de zendelingen zonden.

Zooals alle zendelingen van alle tijden voelde ook Bonifatius sterke behoefte aan het zijn werk dragend gebed. In een van zijn zendbrieven smeekt hij zijn vrienden met allen ernst, dat zij in hun gebeden zullen gedenken zijn zwakheid, „opdat hij moge worden verlost van de banden des Satans en van de kwaadwillige menschen". „Wij smeeken u, dat gij met uw gebeden zoekt te verkrijgen, dat onze Heere en God, Jezus Christus, de harten der heidenen moge wenden tot het katholieke geloof".

En bij een andere gelegenheid hoort ge hem vragen: „Ik smeek u, bidt voor mij, opdat ik geholpen moge worden door uw machtige gebeden".

Daaruit zien we hoe groot de moeilijkheden vaak waren, waarvoor Bonifatius zich geplaatst zag. Tegen het eind van zijn leven krijgt men den indruk, zegt Schlunk ergens, „dat de strijd om de organisatie van de steeds groeiende kerk en de uitvoering van de pauselijke opdrachten hem te zwaar worden".

Nog één keer ontwaakt dan de oude begeerte, om als zendeling uit te gaan. Alle eerbewijzen van Rome slaat hij af en trekt naar het land waar hij reeds eerder het Evangelie bracht, Friesland. Daar is hij 4 Juni 754 door een heidensche bende overvallen en vermoord.

Het is zeker merkwaardig, dat dit leven zoo rijk aan overwinningen, eindigt in het land van die vreemden, die hij in eerste liefde zijn Heiland volgend, het Evangelie heeft willen brengen.

Juist deze laatste tocht bewijst ons de grootsche statuur van dezen heidenzendeling. Eén zucht heeft ook zijn leven beheerscht. Met inzet van heel zijn leven heeft hij deze landen het Evangelie gebracht.

Hij is het geweest, die den zoozeer verbrokkelden zendingsarbeid der verschillende kloosters doelbewust in een sterke eenheid heeft weten samen te vatten, al zal daarbij niet mogen worden vergeten, dat hij hoe langer zoo meer zich in dienst heeft gesteld van het Roomsche imperialisme, dat hij het is geweest, die in deze landen Rome's macht voor eeuwen blijvend heeft weten te vestigen.

Z. J. v. d. L.

PERSSCHOUW

Kwestie Drachten.

De heer H. Algra schrijft in „Leeuwarder Kerkbode":

Kerkelijke tucht is een moeilijke zaak.

De Kerkeraad kan niet, als de wereldlijke rechter uitgaan van het standpunt, dat alleen strafbaar is zulk een daad, die bij een bepaald wetsartikel strafbaar is gesteld. Een lijst van censurabele delicten bestaat niet.

Ook is de te volgen procedure niet zoo scherp omschreven als in het Wetboek van Strafvordering.

Toch zijn er normen.

De Kerkenorde mag nooit worden genegeerd. En een of ander antecedent kan de Kerkenorde niet krachteloos maken.

Men wijst er wel eens op, dat naast de wet bestaat de jurisprudentie. Dat wil zeggen, er is een bepaalde opvatting en wijze van toepassing van een wetsartikel gezaghebbend geworden in de practijk.

Maar dat beteekent natuurlijk n o o i t, dat de jurisprudentie het wetsartikel zou kunnen a a n t a s t e n.

Als b.v. de wet voor bepaalde gevallen een notariëele acte voorschrijft, dan kan de jurisprudentie nooit leiden tot de stelling: het mag ook wel bij onderhandsche acte.

Een kerkeraad of meerdere vergadering kan dus voor moeilijke vragen komen te staan.

Er moet r e c h t worden gehandeld.

Een tuchtoefening, die zich zou willen baseeren op wat in een bepaald geval het nuttigst of gemakkelijkst lijkt, is finaal uit den booze.

Er moet r e c h t worden gehandeld; de weg van het recht is echter niet zoo formeel afgebakend als bij de wereldlijke rechtspraak.

A l s nu een kerkeraad weinig ervaring heeft, en vreest zich te vergissen, dan moet hij a d v i e s vragen.

Hetzelfde geldt matatis mutandis van een classis.

Advies vragen, bij wie?

M.i. moet de regel zijn: b i j d e m e e r d e r e v e r g a d e r i n g. Dan blijft men in den kerkelijken weg.

Het loopen om advies naar particulieren is verkeerd. Z i j m o g e n n i e t g e m e n g d w o r d e n i n k e r k e l i j k e t u c h t z a k e n. Bovendien krijgt zulk een inwinning van advies gemakkelijk een clandestien karakter.

Het lijkt dus gewenscht, dat een kerkeraad bij eventueele moeilijkheden zich tot de classis wendt om advies, en evenzoo de classis tot de Particuliere Synode.

In verband met de kwestie, die ook in „De Heraut" blijkbaar opgeworpen wordt, is van beteekenis wat de heer Algra nog verder schrijft onder het hoofd: „Is de Kerkenorde bindend?"

Deze vraag schijnt onnoozel.

Want men zou willen antwoorden: n a t u u r l i j k. De Kerken hebben haar onderlinge verhoudingen in de Kerkenorde geregeld. En een bepaalde Kerk zou zich met recht gedupeerd mogen achten, als de andere kerken tegen die kerkenorde in, tegen haar gingen optreden.

Toch zijn er wel predikanten geweest, die de Kerkenorde niet bindend achtten. In dezen zin, dat zij oordeelden dat de G e n e r a l e Synode van de Kerkenorde zou mogen afwijken. Men redeneert dan aldus: de Generale Synode is een vergadering van de k e r k e n. En de kerken hebben het toch in de hand, om de door haar opgestelde regelen te wijzigen.

Volkomen juist.

Mits het eerlijk en met orde geschiede.

Dat wil zeggen, dat dan de Kerkenorde worde veranderd.

Als de Synode op een bepaald punt een „nieuw Kerkrecht" wil invoeren, moet zij e e r s t de Kerkenorde wijzigen. Zij kan niet de oude bepaling laten staan en tegelijk volgens een nieuwe bepaling handelen.

En a l s de Synode de Kerkenorde wijzigt, heeft iedere kerk zich wel terdege af te vragen, of er reden is, over die wijziging bezwaard te zijn en daartegen op wettige wijze zich te verweren.

Daarom is het volkomen ad rem, dat de Particuliere Synode van Friesland-Noord in de lastbrieven van haar afgevaardigden ter Generale Synode de clausule opneemt, dat de Kerken van Friesland-Noord de besluiten der Synode voor bondig zullen houden, tenzij zulk een besluit in strijd mocht zijn met de Kerkenorde.

Dat is héél zuiver gezien, en pogingen, om onze Particuliere Synode van dit standpunt af te brengen, hebben dan ook niet het minste succes gehad.

Ds B. A. Bos citeert in „Asser Kerkbode" wat Prof. Greijdanus schreef, en concludeert daaruit:

Om en bij 1926 is er een kentering gekomen, waarvan de eerste symptomen openbaar werden op de Synode van Assen, inzake de kwestie-Geelkerken. Op deze Synode werd een k e r k r e c h t e r l i j k e beslissing genomen, waarmee prof Greydanus zich ook toen niet kon vereenigen. We mogen er voorts wel op letten, dat het geval-Amsterdam-Zuid in 1926 en het geval-Drachten in 1938 niet gelijk is.

Ds IJ. K. Vellenga merkt op in „Geref. Kerkblad voor Drente en Overijsel":

Wij hebben nu slechts te hopen dat deze zaak eens goed onderzocht en uit de doeken gedaan wordt en de leemte in onze kerkenorde gevuld wordt.

Dat heeft ongetwijfeld heel wat voeten in de aarde omdat het hier gaat over geestelijke verhoudingen, die in juridische termen hun uitdrukking moeten vinden.

De verklaring van de curatoren der V.U.

Dhr T. v. Popta schrijft in „IJmuider Kerkbode":

De brochures van Prof. Hepp over „Dreigende Deformatie" waren voornamelijk gericht tegen zijn collega's Vollenhoven en Dooyeweerd.

Wel werd er veel aandacht geschonken aan den heer Janse van Biggekerke, maar dat is een leerling en geestverwant van genoemde hoogleraren. Ook werd Prof. Schilder er in aangevallen, maar dat maakte meer de indruk van een schijnbeweging om de aandacht van de hoofdzaak af te leiden.

Er is dan ook meermalen gevraagd: bemoeien de curatoren van de Vrije Universiteit zich niet met de zaak, want het is onverkwikkelijk en voor de V. U. zeer nadelig, dat professoren elkaar onderling bestrijden, ja wat nog erger is, van principiële afwijking beschuldigen.

Nu hebben de curatoren van de V. U. al eerder getoond, zich met deze dingen te bemoeien. Een tijdlang meende men, dat Prof. Hepp de uitgave van zijn brochures gestaakt had.

Maar dat bleek niet het geval te zijn.

Vervolgens wordt de verklaring aangehaald, en aldus geconcludeerd:

Met bovenstaand bericht zullen velen ingenomen zijn.

In de eigen professorenkring horen deze zaken in de eerste plaats thuis.

Het heeft niet veel nut om te onderzoeken wie oorzaak zijn, dat deze verschillen al niet eerder daar gebracht zijn.

Curatoren geven naar beide kanten een beleefde terechtwijzing.

Eenerzijds spreken zij er hun teleurstelling over uit, dat er opvattingen op principieel terrein gepubliceerd en verbreid zijn, die nog niet voldoende in eigen kring bezien zijn.

Dit ziet duidelijk op de wijsgerige denkbeelden, die gepubliceerd zijn in de geschriften van de hoogleraren Vollenhoven en Dooyeweerd.

Anderzijds spreken ze ook hun teleurstelling uit over de wijze, waarop de polemiek naar aanleiding daarvan gevoerd is.

Dat moet betreffen de bestrijding van Prof. Kuyper en Prof. Hepp, voornamelijk van laatstgenoemde.

De hoogleraren Vollenhoven en Dooyeweerd doen niet aan polemiek.

Het lijkt mij toe, dat curatoren zich heel wijs uitdrukken. Zij spreken geen enkel oordeel uit. In het begin van de publicatie noemen ze het een „verschil van opvatting".

Het is te hopen, dat de bespreking in de professorenkrans op dezelfde bezadigde wijze mag plaats hebben, al zal natuurlijk iemand, die overtuigd is, dat een ander zich schuldig maakt aan een principiële afwijking, dit ronduit moeten zeggen.

Het mooie, maar ook weer het moeilijke in deze bespreking is, dat het niet gaat over persoonlijke kwesties, het gaat hier niet over het bijleggen van geschillen, maar het betreft de vraag: wat is waarheid?, wat is de waarheid in betrokken theologische en wijsgerige vraagstukken. En als iemand voor zichzelf overtuigd is, dat hij de waarheid verkondigt, dan zal vooral een gelovige, die zich inspant om bij het licht der Schrift de vraagstukken te beschouwen, niet zo licht toegeven.

Ds W. W. Meynen schrijft in de „Dordrechtsche Kerkbode":

De hoogleeraren zijn geen turven, die men kan leggen waar men wil, noch kinderen, die men het zwijgen kan opleggen. Daarom is er veel wijsheid en overleg noodig om de zaken in goede banen te leiden, terwijl het niet altijd mogelijk is om van al die bemoeiingen, zelfs niet in een vergadering der vereeniging, rekenschap te geven.

Men moest meer vertrouwen stellen in de leiding van de betrokken instanties, welker leden geen kleine jongens zijn en ook het heil onzer hoogeschool bedoelen, en men moest begrijpen, dat aan een Universiteit altijd de mogelijkheid van verschil van opvatting onder de geleerden blijft, hoe geheel één men ook is in de hoofdlijnen.

Het vertrouwen zou minder geschokt zijn, wanneer zij, die het voor zichzelf opeischen, niet anderen hadden aangevallen zonder deugdelijke gronden en op een wijze, die niet verantwoord is. We moeten weer beginnen bij 't begin.

Ds Meynen vraagt verder:

Och, waarom heeft men niet van de aanvang af deze dingen op de „professoren-krans" gebracht?

Ik kan mij voorstellen dat een man als Anema heel nuchtere dingen kan zeggen over de ziel, en ik hoor Diepenhorst al een opmerking maken, die ontspanning brengt.

Opmerkingen, die ontspanning brengen, doen goed of — kwaad in een vergadering waarin gestemd wordt, maar in een rustig wetenschappelijk gesprek begint men er doorgaans weinig mee.

Ds D. P. Kalkman („Goudsche Kerkbode") verwacht in de toekomst een andere werkwijze:

De vraag kwam op, of de professoren op deze punten wel voldoende eerst met elkander persoonlijk van gedachten gewisseld hadden. De curatoren hebben deze zaken onderzocht en dank zij hun bemoeiingen zullen zaken van principieel aanbelang door de professoren in eigen kring bezien worden alvorens men iets publiceert.

Dit is een gezonde regel. Wij zijn dankbaar, dat men zich thans hieraan gebonden heeft. Waar de bevoegdheid der curatoren niet verder gaat dan de V. U. hopen wij, dat ook daarbuiten deze regel gevolgd zal worden uit eigen beweging. Professoren, die principieele vraagstukken gaan belichten, hebben zich te voren velerlei moeiten getroost om tot hun resultaten te komen. Wanneer zij nu weten van leidende geestverwanten te verschillen, mogen wij toch verwachten, dat zij niets gaan publiceeren, voordat zij behoorlijk overleg hebben gepleegd met hen.

Zoo deed indertijd Dr A. Kuyper ook.

Wij zijn zoo vrij, in deze teekening van Dr A. Kuypers werk een andere meening te hebben. Een politiek program, door Kuyper aan Groen voorgelegd, is wat anders dan een wetenschappelijke meening.

Ds J. H. Rietberg schrijft in „De Wachter":

Het verblijdt me, dat er werk van gemaakt is.

Dit verblijdt me in het belang van de V. U. Want het mocht toch niet langer zoo doorgaan, dat een tweetal hoogleeraren van de V. U. twee anderen beschuldigde van afwijking van Schrift en belijdenis. Een beschuldiging, die ook in onze kerken heel wat stof heeft opgejaagd en den indruk vestigde, dat op het hoofd van de Gereformeerde Kerken moest worden uitgevochten een conflict ontstaan aan de V. U.

Naast veel dat tot dankbaarheid stemt is er volgens Ds Rietberg ook wel „iets dat teleurstelt":

Dat zit in de bewoordingen waarmede de Curatoren hun teleurstelling uitspreken, n.l.: „Curatoren aarzelen niet, hunne teleurstelling uit te spreken over de publicatie en verbreiding van opvattingen op principieel terrein, die nog niet voldoende in eigen kring zijn bezien, en over de wijze, waarop de polemiek naar aanleiding daarvan is gevoerd.

Dit is dus een teleurstelling naar twee kanten: naar de zijde van hen, die opvattingen gepubliceerd hebben, welke nog niet voldoende in eigen kring zijn bezien, èn naar de zijde van hen, die naar aanleiding hiervan polemiek hebben gevoerd.

Het laatste meen ik te kunnen begrijpen. Over de wijze, waarop de hoogleeraren Hepp en Kuyper de polemiek gevoerd hebben, heeft ook „De Wachter" zijn teleurstelling moeten uitspreken. De wijze, waarop zij de polemiek gevoerd hebben, moet beslist worden afgekeurd.

Maar het eerste is mij niet geheel duidelijk. 'k Heb wel eenig vermoeden waarover het hier gaat, maar er zijn meer publicaties en verbreidingen van opvattingen op principieel terrein geweest, dan die welke ons den laatsten tijd hebben bezig gehouden. Daarom weet ik eigenlijk niet goed wat hier bedoeld wordt.

Afgedacht echter hiervan, moet ik vragen: wat bedoelen de Curatoren er mede, als zij zeggen, dat die opvattingen op principieel terrein „nog niet voldoende in eigen kring zijn bezien?"

Is de bedoeling hiervan, dat een hoogleeraar, wanneer hij een opvatting „op principieel terrein" wil publiceeren, hij hierover eerst „in eigen kring" (volgens de nadere verklaring aan het einde: de z.g. professorenkrans) moet handelen en die opvatting „voldoende in eigen kring" moet laten „bezien"?

Dit is me niet helder. Naar ik meen, staat de zaak zóó: wie hoogleeraar wordt aan de V. U. bindt zich voor al zijn onderwijs vrijwillig aan den grondslag der V. U. Daaraan is hij gebonden, niet alleen voor zijn publicaties, maar óók voor hetgeen hij op college doceert. Alleen overeenkomstig den grondslag der V. U. mag hij op college aan zijn studenten onderwijs geven. En de verschillende instanties aan de V. U. hebben tot taak toezicht op dat onderwijs te houden en den hoogleeraar tot de orde te roepen, wanneer zijn onderwijs afwijkt van en in strijd komt met den grondslag van de V. U.

Niet anders zie ik de zaak van de publicaties. Ook daarbij is een hoogleeraar van de V. U. aan den grondslag gebonden. Hij mag niets publiceeren wat met dien grondslag in strijd is. En ook daarbij moeten de instanties toezien.

Niet duidelijk is het mij, waarom (niet voor de colleges, maar wèl voor de publicaties) de voorwaarde gesteld wordt, dat tot publicatie en verbreiding van opvattingen op principieel terrein niet mag worden overgegaan vóór dat deze in eigen kring voldoende zijn bezien. Dit is een voorwaarde, die niet gesteld mag worden en in de practijk ook heel schadelijk zou kunnen werken. Want wanneer zal het met deze voorwaarde tot publicatie kunnen komen?

Wat is Gods Woord? Zijn de „reorganisatoren" het onderling daarover eens?

Het vrijzinnige weekblad „Kerk en Wereld" heeft in een extra Reorganisatie-nummer het volgende geschreven:

Uit het artikel van prof. de Sopper in „Het Handelsblad" nemen wij nog de volgende passage over, die geheel aansluit bij wat in het artikel in ons vorig nummer over Hervorming en Handhaving der Belijdenis, over het gezag der Heilige Schrift werd gezegd. „Maar wanneer een kerkorganisatie, zoals de confessionelen die wensen, nu eenmaal eis is van „Gods Woord"? Dat is inderdaad de vraag, waar het op aan komt.

Zijn, om daarmee te beginnen, allen, die nu gezamenlijk optrekken tot invoering van het reorganisatie-voorstel, het met elkaar eens wat we onder „Gods woord" te verstaan hebben? Zeker niet. Ze huldigen daaromtrent verschillende, onverenigbare opvattingen. Dat schijnt geen bezwaar op te leveren om tezamen alvast een kerkorganisatie in te voeren, waarin alles tenslotte gebaseerd is op beroep op „Gods woord".

Zijn ze eenstemmig overtuigd, dat de gewenste kerkorganisatie zelve eis is van „Gods woord"? Neen. Over de vraag wat „Gods woord" feitelijk leert, zijn ze het op dit punt, evenals zovele andere, oneens. Sommigen beroepen zich voor de gewenste reorganisatie op „Gods woord". Anderen verklaren, dat er in dit woord over de wijze, waarop wij onze Kerk moeten inrichten, niets te vinden is.

Wij verwijzen hier naar hetgeen we zelf onlangs hebben geschreven over de vraag, wat b.v. van barthianansche zijde verstaan wordt onder Gods Woord.

K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Viertal te:

Stiens: Cand. A. G. Luiks te Lecuwarden; Cand. D. J. Scholten te Zutphen; cand. G. Spijker, hulppred. te Moerdijk; Cand. E. Torenbeek, hulppred. te Haaksbergen.

Tweetal te:

Helpman: F. Guillaume te Klundert en J. W. Tunderman te Vrouwenpolder.

Zeist: J. Lugtigheid te Amstelveen en Chr. J. Teeuwen te Heerde.

Beroepen te:

Zwijndrecht-Groote Lindt: Cand. J. v. d. Schaft, thans hulpprediker aldaar.

Aangenomen naar:

Rotterdam (voor den Miss. Dienst te Poerbolinggo): J. Verkuijl, miss. pred. te Leiden.

Intrede te:

's-Gravenzande: W. C. v. d. Brink. Tekst: Deut. 30: 11—40 en Rom. 10: 6—8a.

Tienhoven: Cand. R. A. Flinterman. Tekst: Col. 1: 28 en 29.

Wagenborgen: B. Timmer. Tekst: Rom. 1: 16.

Ds C. van Mourik. †

In den ouderdom van bijna 63 jaar is 23 Mei te Buitenpost, waar hij zich metterwoon gevestigd had, overleden Ds C. van Mourik, em.-pred. der Geref. Kerk te Thesinge (Gron.).

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

De heer R. J. W. Nijkamp te 's-Gravenhage, candidaat aan de Vrije Universiteit, is door de classis Den Haag der Geref. Kerken praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard. Hij wil des Zondags gaarne de kerken dienen en een eventueel beroep terstond in overweging nemen. Zijn adres is: Ligusterstraat 1, Den Haag.

Eere-professoraat Ds H. A. Munnik.

Ds H. A. Munnik, predikant van de Geref. Kerk te Zwolle, is ter gelegenheid van het 400-jarig bestaan der Universiteit te Debreczen in Hongarije benoemd tot professor honoris causa. De installatie zal plaats hebben in October.

Deze onderscheiding houdt verband met de vele bemoeiingen van Ds Munnik met de Hongaarsche studenten.

F. Q. I.

De Senaat van het Studenten-corps „Fides Quaerit Intellectum" aan de Theologische Hoogeschool te Kampen, is voor het cursusjaar 1938—1939 als volgt samengesteld: F. Kouwenhoven, praetor; R. H. Bremmer, ab-actis; Jac. Verlare, quaestor; F. Onta, assessor I en J. J. Arnold, assessor II.

Centrale Diaconale Conferentie.

Het comité van de Centr. Diac. Conf. besloot, dat de 49e conferentie D.V. gehouden zal worden te Rotterdam-Delfshaven, op Woensdag 14 Sept. a.s. De diaconieën worden verzocht, de punten ter behandeling en de namen voor candidaat-comité-lid in te zenden bij den secretaris: J. D. F. van Halsema, Noorderaingel 45, Assen. De inzending kan uiterlijk tot 9 Juli a.s. geschieden.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Enkhuizen: A. v. Stuyvenberg te Benthuizen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Echteld: J. J. H. van Ree te Mijnsheerenland.
Den Ham (toez.): J. C. Terlouw te Garderen.
Marum: A. Burger, em.-pred. te Uithuizen.
Steggerda (toez.): H. v. Schothorst te Gaastmeer.
Ureterp: M. G. Rosbergen te Noordwijk (Gr.).

Aangenomen naar:

Hardegarijp (toez.): J. Schmidt te Oosterlittens.
Hall (Geld.): Cand. J. Bouwers te Groningen.
Heeg: E. Postma te Nieuw-Beerta.
Lopikerkapel: Cand. A. E. Kolkert te Harderwijk.

Bedankt voor:

Groot-Ammers: S. Goverts te Bergschenhoek.

Intrede te:

Koudekerk a. d. Rijn: F. G. v. Binsbergen. Tekst: Luc. 22: 27.
Nijega-Elahuizen: Cand. J. v. d. Velden. Tekst: Gal. 6: 14.

Afscheid van:

Halle: G. F. Callenbach. Tekst: Jes. 40: 6—8.

Overleden:

J. C. Loor, pred. te Zevenhuizen (Gr.), 53 jaar.

MENIGERLEI GENADE
ELKE WEEK EEN GOEDE PREEK
Red.: Prof. Dr K. DIJK en Dr B. WIELENGA
De reeks weerspiegelt het kerkelijk jaar: Feestdagen, Voorbereiding, Avondmaal, Nabetrachting, Zendings- en andere Zondagen, enz.
Slechts f 2.— p. kwartaal fr. p. p.
In elken boekhandel
Vraagt gratis proefnr.
Uitgave J. H. KOK N.V. Kampen

HILVERSUM
Rookt U een fijne Sigaar?
Of prefereert U een pijp?
Dan kunt U terecht bij
Sigarenmagazijn „The Oldsmoker"
Kerkstraat 8 - Hilversum.

BELIJDENIS-ATTESTATIES EN DOOPATTESTEN
In verband met van verschillende zijden geuite bezwaren over onvolledig ingevulde Attestaties, hebben wij de door ons uitgegeven modellen meer in overeenstemming gebracht met de gewenschte volledigheid. Kerkeraden zenden we gaarne op verzoek een exemplaar van dit nieuwe model toe.
OOSTERBAAN & LE COINTRE — GOES